

Neuropsykiatrisk Klinik

ECT

(Electro-Convulsiv-Terapi)

Information til patienter
og
pårørende

Århus Universitetshospital Hospital, Risskov
2010

Hvad er ECT-behandling?

ECT-behandlingen er en meget sikker og effektiv behandlingsform ved visse former for psykiske lidelser og har været anvendt i over 60 år. Tidligere kaldtes behandlingen NCE, mens man i dag benytter den internationale betegnelse Electroconvulsive Therapy. Desværre omtales den undertiden fortsat som »elektrochok«.

Behandlingen foregår ved, at en svag elektrisk strøm føres til hårbunden, hvorved der opstår kramper i hjernen. Man er i fuld bedøvelse under behandlingen og oplever således ingen smerter eller andet ubehag under behandlingen.

Hvem behandles med ECT?

ECT-behandlingen gives normalt til behandling af:

- Depression
- Mani
- Sjældent til visse former for skizofreni

Ofte gives ECT-behandling, når

- Anden behandling ikke har hjulpet
- Anden behandling vurderes at være mindre sikker
- Man ikke tåler anden behandling
- Man ved tidligere ECT-behandling har oplevet, at det har hjulpet
- Det er særlig vigtigt, at man hurtigt får det bedre, fx pga. overhængende selvmordsfare eller andre psykiatriske eller medicinske komplikationer

Medicinsk antidepressiv behandling eller psykoterapi (samtaletterapi) er ikke virksomt hos alle patienter. Men ved sværere depression er ECT faktisk den hurtigst virkende og

mest effektive behandling, vi kender. Flere undersøgelser tyder således på en behandlingsmæssig succes på 80-90%.

For patienter med visse sygdomme, fx bestemte hjertelidelser, vil der være større risiko forbundet med behandling med medicin end med ECT.

Hvis man har livstruende psykiske problemer, fx tanker om selvmord, anbefales ECT-behandlingen ofte, fordi den fremkalder hurtigere bedring end medicin.

Selv størstedelen af dem, som medicinen ikke har kunnet hjælpe, oplever en bedring i tilstanden efter ECT-behandlingen.

Hvem står for ECT-behandlingen?

Et behandlingsteam står for ECT-behandlingen.

Teamet udgøres af:

- En psykiater
- En narkoselæge
- Plejepersonalet

ECT-behandlingen foregår i en særligt indrettet afdeling med både venteværelse, behandlingsrum og opvågningsstue.

Hvordan gives ECT?

Inden ECT-behandlingen er man blevet legemligt undersøgt, og der er foretaget forundersøgelse med blodprøver.

Man modtager normalt behandling tre gange om ugen, mandag, onsdag og fredag morgen. Det er meget vigtigt, at afdelingens regler vedr. spisning, væskeindtagelse og rygning følges. Ellers kan det øge risikoen for komplikationer ved bedøvelsen.

I behandlingsafdelingen sker følgende:

Før behandlingen

- Der lægges en kanyle i en blodåre
- EEG-elektroder anbringes på hovedet (måler aktiviteten i hjernen)
- EKG-elektroder anbringes på brystkassen (måler hjerterytmen)
- En blodtryksmanchet lægges omkring den ene overarm (måler blodtrykket)
- Når alt dette er i orden, sprøjtes et narkosemiddel ind via kanylen, og man vil falde i søvn efter få sekunder
- Når man er faldet i søvn, sprøjtes et muskelafslappende middel ind, og der placeres en tandbeskytter imellem tænderne

Under behandlingen

Når man sover fuldstændigt, og musklerne er helt afslappede, starter selve behandlingen.

- Elektroder placeres i hårbunden, og elektrisk strøm tilføres ganske kort. Dette stimulerer hjernen til at fremkalde kramperne, som varer under 1 minut
- Under behandlingen får man ilt gennem en maske

Efter behandlingen

- Efter behandlingen bliver man kørt til opvågningsstuen, hvor man overvåges af specialuddannet personale
- Man vil normalt kunne forlade opvågningsstuen efter 30 til 60 minutter

Hvor mange behandlinger skal man have?

ECT gives som en serie behandlinger. Antallet af nødvendige behandlinger varierer fra patient til patient. Det typiske antal behandlinger for depression er 6 til 12, men nogle kan klare sig med færre, mens andre har brug for flere.

Er ECT helbredende?

ECT er meget effektivt til at skabe lindring ved psykiske symptomer.

For at undgå tilbagefald efter ECT er der imidlertid brug for at fortsætte den antidepressive behandling enten med medicin eller med ECT.

Det mest almindelige er at benytte medicin som forebyggende behandling. Dette skal du drøfte med den læge, der har ansvaret for din behandling.

Hvor sikker er ECT?

Din læge og narkoselægen vurderer evt. risici forbundet med behandlingen. Alt i alt ser ECT ud til at være forbundet med en lavere risiko for dødsfald eller alvorlige komplikationer end megen af den medicin, som bruges til behandling af psykiske lidelser.

Pga. denne store sikkerhed anvendes ECT-behandling ofte ved psykiske lidelser hos personer med dårlig legemlig helbredsstand.

Desuden skal man huske, at ubehandlet kan depressionssygdommen i sig selv være farlig, bl.a. pga. risikoen for selvmord.

Takket være den moderne narkose er skader på tænder, knogler eller sener meget sjældne.

Hvilke almindelige bivirkninger er forbundet med ECT?

De mest almindelige bivirkninger ved ECT-behandling:

- **Forvirring** når man vågner. Dette skyldes dels narkosen, dels behandlingen. Forvirringen forsvinder som regel efter 1 time.
- **Hovedpine**. Denne letter normalt, hvis man tager milde smertestillende midler.
- **Muskelømhed**. Dette skyldes krampeaktiviteten i armene og benene og svinder på milde smertestillende midler
- **Hukommelsestab**
  - **Korttidshukommelsen**. Her glemmer man hurtigt den nye information. Fx kan man kort tid efter behandlingen have svært ved at huske samtaler eller noget, man har læst kort tid forinden. Denne form for hukommelsesbesvær varer kun kort tid, typisk et par uger til en måned efter at ECT-behandlingen er afsluttet. Nogle patienter føler dog ikke, at deres hukommelse er påvirket.
  - **Langtidshukommelsen**. Her glemmer man begivenheder, som ligger længere tilbage. Nogle vil opleve glemsel for begivenheder, som fandt sted i ugerne eller månederne og sjældnere årene, før behandlingsforløbet. Dette problem med hukommelsen forbedres også efter, at behandlingsforløbet er færdigt. Der kan dog forekomme vedvarende glemsel for nogle begivenheder, især dem, som tidsmæssigt fandt sted tæt på behandlingen.

Som ved enhver behandling er der stor forskel på, hvor mange og hvor svære bivirkninger man oplever. Man har i meget sjældne tilfælde set mere omfattende hukommelsestab, men det er uafklaret om dette skyldes behandlingen eller selve depressionssygdommen.

Man ved, at indflydelsen på hukommelsen ikke er nødvendig, for at man kan drage fordel af ECT.

Sjældnere bivirkninger ved ECT-behandling:

- **Kvalme.** Varer højst et par timer
- **Hjertekomplikationer** hos personer med hjertelidelser

Mange psykiske sygdomme, særligt depression, medfører svækkelse af hukommelsen og koncentrationsevnen. Når den psykiske tilstand bedres efter behandlingen, ser man derfor ofte forbedring af disse funktioner. Kort tid efter ECT vil man således klare sig bedre i tests, som måler intelligens, opmærksomhed og indlæring.

Bilkørsel under og efter ECT-behandlingsserie

Patienter må ikke køre bil, når de er i gang med en ECT-behandlingsserie. De vil som regel være kognitivt påvirkede af såvel deres psykiske lidelse som selve ECT-behandlingen. Efter en behandlingsserie skal den behandlingsansvarlige læge vurdere, om bilkørsel er forsvarligt. Ved denne vurdering skal såvel patientens kliniske tilstand, medicinering samt kognitive funktion tages i betragtning.

Patienter i vedligeholdelsesbehandling må ikke føre bil eller køre på cykel de dage, de har fået ECT.

Giver ECT hjerneskade?

Videnskabelige beviser taler på det bestemteste imod dette.

Grundige undersøgelser af dyr har ikke givet holdepunkter for hjerneskade pga. korte kramper, som dem man får ved ECT. Hos mennesket skal kramperne være væsentligt længere, før der kan opstå skade, og kramperne ved ECT varer kun oftest under 1 minut. Herudover kan kramperne afbrydes af personalet.

Under ECT-behandlingen er mængden af elektricitet, som føres til hjernen, for lille til at kunne forårsage skade, og scanninger af hjernen efter ECT-behandling har ikke vist nogen beskadigelse. Dette svarer også til, at grundige psykologiske tests viser, at hukommelsesfunktionen bliver fuldstændig normal igen efter nogen tid.

Hvordan virker ECT?

Som for mange andre medicinske behandlingsformer er den nøjagtige proces, der ligger bag effekten af ECT, ikke kendt. Man ved, at værdien af ECT beror på, at man fremkalder et krampeanfald. Biologiske forandringer, som skyldes kramperne, er afgørende for effekten. De nyeste undersøgelser tyder på, at ECT giver anledning til, at der dannes nye hjerneceller i bestemte områder af hjernen, hvor man ellers kan se celledøds ved langvarige depressioner.

Mange forskere mener, at bestemte kemiske forandringer i hjernen, som frembringes af ECT, er nøglen til at kunne genskabe en normal funktion. Der udføres fortsat vigtig forskning, som har til formål at finde de afgørende biokemiske processer.

Er ECT skræmmende?

På film og i fjernsynet er ECT ofte blevet fremstillet som en smertefuld behandling, der bliver brugt til at kontrollere og straffe patienter. Disse fremstillinger har ingen lighed med moderne ECT. I en undersøgelse fandt man således, at efter ECT-behandlingen mente de fleste, at det ikke var værre end at gå til tandlægen, og mange syntes, at ECT var mindre stressfremkaldende. Andre undersøgelser har vist, at et stort flertal gerne vil behandles med ECT igen, hvis det skulle blive nødvendigt.

Yderligere spørgsmål

Hvis du har spørgsmål til ECT-behandlingen, er du velkommen til at tale med din læge eller din kontaktperson. Se også www.depression.netdokter.dk